

"DIRVA" (THE FIELD)
Lithuanian Weekly
Published every Friday in Cleveland by the
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland, Ohio
MANAGING EDITOR—K. S. KAPRIS
Entered at Second-Class matter December
6th, 1915, at the Post Office of Cleveland, O.,
under the Act of March 3, 1879.

The only Lithuanian Newspaper Published in Ohio, reaching a very large Majority of the 80,000
Lithuanians in the State and 20,000 in Cleveland

"DIRVA" (THE FIELD)
Savaitinis Laikraštis
Vienatinis Lietuvių Laikraštis Ohio Valst.
Išleidžia Penktadieniais Clevelande
Ohio Lietuvių Spaudos B-vė
Metinė Prenumerata:
Suvienytose Valstijose \$2.00
Kanadoje ir Meksikoje 2.00
Lietuvoje ir kitose šalyse 3.00
D I R V A
6820 Superior Ave. Cleveland, Ohio

Ispanijoje Isiliepsno- jo Naminis Karas

DARBAI IR DARBININKŲ ŽINIOS

Illinois valstijoje prasidėjo bruzdėjimas už suorganizuojamą plieno darbininkų į vieną didelę tos industrijos unitą.
Sterling, Ill., streikuoja Northwestern Barb Wire Co. darbininkai, kurie yra pirmutiniai išjudinti į tą bendrą kovą.
South Chicago, milžiniškoj Carnegie-Illinois Steel Corp. dirbtuvė labai smarkiai bruzda darbininkų agitatoriai ir prieš juos dirba kompanijos agentai, kurie skaldydami darbininkų jėgas agituoja už laikymąsi kompanijos unijoje.

Plieno gamyba šios savaitės pradžioje visoje šalyje pakilo bendrai iki arti 71 nuosimčių normalio. Per šią savaitę operavo su 69.

Camden, N. J. — Kiles RCA Victor išdirbystė didelės streikas pagaliau užbaigtas. Streiko bėgiu buvo susirėmimų ir muštynių, nuo ko desėtkai darbininkų ir policijos buvo sužeista.

Akrone, Goodyear gumų dirbtuvėje, skyriuje nr. 1, vėl kilo streikas, kuris tęsėsi dar ir šios savaitės pradžioje. Prie dirbtuvės įvyko muštynių, streikeriams užpuolant ir apdaužant tuos kurie ėjo dirbti.

Clevelando Darbo Federacija pradėjo rupintis atnaujinti kovą už paleidimą iš kalėjimo Tom Mooney, kuris laikomas įkalintas Kalifornijoje nuo 1916 metų.

Nuo Kovo mėn. 1933 metų, kuomet Prez. Roosevelt ėmėsi gelbėti šalį iš depresijos, arti 6,300,000 vyrų ir moterų jau buvo darbus, skelbia Am. Darbo Federacijos prezidentas Green.

Šių metų Gegužės mėnesį dar buvo 11,250,000 žmonių negaunančių darbo, Federacijos raportas sako.
Kuomet pradėjo veikti NRA, sako raportas, per 10 mėnesių buvo paimta į darbus 2,350,000 darbininkų, o NRA panaikinus, per sekančius 10 mėnesių darban paimta tik 1,700,000.

Jieško laivo. Liepos 4 d. Floridos vandenuose nesulaukta laivo kuris turėjo atplaukti ir neatsiranda jau 3 savaitės. Jame buvo 22 žmonės: 9 darbininkai ir 13 keleivių.

SAKOMA JAU KRITO APIE 25,000 ABIE- JOSE PUSESE

Tautininkai Nori Užimti Sostinę Madridą

Madridas, Ispanija, Liepos 23 d. — Ispanijoje, kurią labiau ir labiau pradėjo užvaldyti kairieji, kilo naminis karas. Sukilėliai yra tautininkai, kurie nori paleisuoti šalį nuo raudonojo teroro. Kelis metus valdė, raudonieji nieko nepajėgė šaliai gero duoti, bet pridarė daug blogo: išgriovė ir išdegino daug tikybinių įstaigų, išžudė daug nekaltų žmonių.

Iki šiol jie tai darė tik taip sau "žaisdami". Betgi pastarųjų kelių savaitių kairiųjų apsiėjimai rodo kad jie nori įvesti Ispaniską sovietų valdžią.

Ispanijos padėtis ėjo blogyn. Kraujo praliejimas didėjo. Vietoj pasirūpinti išdalinti Ispanams dvarų žemes, kairioji vyriausybė pavelija gaujoms užpildinėti ir deginti dvarus ir naikinti kitokį turta.

Alkaniems reikia maisto o ne raudonų vėliavų ir kovalių komunistiškų daug žadančių kalbų.

SUKILO MOROKKOJ

Ispanų sukilimas prasidėjo Morokkoj, Afrikoj, ir iš ten tuoj persimetė į pačią Ispaniją. Sukilėlius tautininkus vadovauja Generolas Franco, militaris gubernatorius iš Kanarij salų.
Jis gavo savo pusėn 20,000 kareivių, kurie tuojau užėmė Afrikoje Tangiers ir nužėgiavo į Ispaniją.

Gen. Franco sako jo tikslas yra išgelbėti vakarinę Europą nuo Rusiškio komunizmo.

Kairiųjų vyriausybė, kuri turi savo pusę ištikimus bei kareivius ir karo laivus bei lėktuvus, leidosi prieš sukilėlius.

Pasekmingesniai kariai, valdžia paleido iš kariumenės dalį kareivių ir jų ginklais apginklavo jaunus sukurstytus vaikėzus.

Kitas sukilėlių vadas, kuris veikia pačioje Ispanijoje ir randasi arti sostinės Madrido, Gen. Mola pasirenkęs užpuolė ir paimti sostinę.

Karas isiliepsnojo plačiu mastu. Daug kariumenės ir laivyno bei lėktuvų komandierių pereina į sukilėlių pusę. Vienur-kitur jau nusunkandinta po karą laivą. Kur sukilėliai užvaldė karo laivus, ten kairiųjų valdžios

NORĖTA NUŽUDYTI ANGLŲ KARALIUS

Londonas. — Pereitą savaitę naujam Anglijos karaliui Edwardui VIII joiant parade, koks tai politiškas užsidegėlis Airis norėjęs jį nušauti. Kitas piliētis pamatęs jį tiesiant ranką su revolveriu, paspėjo jį iš jo išmušti. Karalius išliko neuzgautas. Airis suimtas.

Karalius Edwardas nuo dabar bus labiau saugojamas. Iki šiol jis visai laisvai visur maišėsi.

NAZIAI SUVARŽĖ DAN- ZIGO TEISES

Paryžius. — Prancūzija, kuri yra viena iš garantorių laisvės, pasiryžus protestuoti Tautų Sąjungai dėl Danzigo nazių senato pirmininko išleistos deklaracijos, kuria suvaržoma visų kitų Danzigo piliėčių teisės ir miestas lieka pilnai nazių kontrolėje.

PRANCUZIJA SUVALS- TYBINA AMUNICIJOS DIRBTUVES

Paryžius. — Prancūzijos kairiųjų vyriausybė perleido du svarbius įstatymus suvalstybinti karo reikmenų dirbtuves ir perorganizuoti Prancūzijos Banką.

Valdžia turės užmokėti privatininkams amunicijos išdirbysčių savininkams 66 milijonus dolarių už jų nusavinamas išdirbystes.

Nužudė šeimą. Erie, Pa. — Samuel C. Weed, 40 m. amžiaus sekmadienio mokyklos mokytojas, nužudė savo žmoną ir du jaunu kudių, kaip sako norėdamas paleisuoti juos nuo jo paties papildytos "mirtinos nuodėmės". Jis pats norėjo nusizudyti pašokdamas po trokų, bet išliko gyvas ir tapo areštuotas. Policija sako jis turėjo susinešimą su kita moteria, ką laikė gėda savo šeimai.

Nužudyta mokinė. Ashenville, N. C. — Čia viešbučio kambaryje rasta nužudyta 19 metų New Yorko universiteto studentė. Ji buvo užpuoliki išgėdinta ir paskui nužudyta.

Katukas nužudė kudių. Dundalk, Md. — Katukas lopšyje gulėdamas su kudių, tą kudių nužudė. Kudiškis rasta užtroškęs kai katukas gulėjo jam užšliaužęs ant burnos.

kareiviai atakuoja juos lėktuvais.

Sakoma kad nuo pradžios sukilimo abiejose pusėse išmušta jau apie 25,000 vyrų. Sukilimas apsiereiskia visose Ispanijos dalyse, žemėje ir jurose.

Tautininkai nori atsikratyti raudonųjų ir įvesti savo diktatorišką tvarką panašią į Italijos, tikslu išgelbėti Ispaniją ir Europą nuo komunizmo.

JACK SHARKEY SU- PORUOTAS SU NE- GRU JOE LOUIS

New York. — Lietuvis kumštlininkas iš Bostono, Jack Sharkey - Žukauskas, kuris dabar yra jau 33 metų amžiaus, suporuotas su negru, Joe Louis, iš Detroito. Jų kumštynė bus Yankee Stadume, Rugpjūčio 18 dieną.

Joe Louis tik dabar nesenai pralaimėjo prieš Vokietį Max Schmelingą.

Jack Sharkey buvo nugalėtas Primo Carneros 1933 metais ir buvo apleidęs kumštynes. Dabar vėl jau iš pereitos žiemos pradėjo kumščiuotis ir kelis kartus laimėjo.

Sharkey dabar sveria 206 svarus, bet iki kumštynių nusimažins iki 196 svarų.

TURKAI UŽĖMĖ DAR- DANELIUS

Istanbul, Turkija. — Desėtkai tukstančių Turkijos kareivių atžygiavo ir vėl pasidarė valdytojais Dardanelių pertakos, kuri skiria Aziją nuo Europos.

Kada Vokiečiai pralaimėjo didįjį karą, tada ir Turkai, kariavę Vokietijos pusėje, buvo suvaržyti. Nuo jų atimta ir nuginkluota Dardaneliai. Ši pertaka suveda Juodąsias juras su Viduržemio jūromis.

JAPONAI RENGIA SI KARUI

Tokio. — Aštuoni milijonai gyventojų, iš Tokio ir Yokohama, atliko tikrą karo laiko pratimą. Per keituras naktis tie miestai ir jų apielinkės turėjo laikyti užgesinę šviesas, uždare teatrus ir visai kitaip susi-varžę, kas buna reikalaujama iš gyventojų karo laiku.

NUO KARŠČIŲ MIRE 3715 ŽMONIŲ

Apskaiciuojama kad Suvienytose Valstijose per 14 dienų karščių žuvo 3715 žmonių. Karščiai pasibaigė prieš savaitę laiko.

Vakarinėse valstijose vėl prasidėjo būti karštas oras.

RUSIJOJE UŽMUŠTA 51

Maskva. —Prasidėjo tardymas vienuolikos gelžkelio tarnautojų, už apsielėdima, dėl ko gelžkelio nelaimėje Birželio 22 d. 51 asmuo užmušta ir 52 sužeista.

RUSIJA STIPRINASI KARPATUOSE

Rusija padarė sutartį su Rumanija ir Čekoslovakija nutiesti dvigubą geležinkelį tarp Karpatų kalnų per Rumaniją ir Čekoslovakiją, sujungimui Čekoslovakijos su Juodąja jūra ir tokiu būdu su Rusija.

Šituo būdu Rusija galės gelbėti Čekoslovakijai atsitikime Vokiečių ar jų draugų puolimo.

PAKILO 154,000 PĖDŲ

Maskva. — Sovietų mokslininkai skelbia kad jie išleido radio balioną iki 154 tukstančių pėdų į aukštį — kas padaro naują aukštumo rekordą.

DEVYNI SUMESTI I UPE PRIGERĖ

Dundee, Mich. — Liepos 16 d. netoli čia traukinis užlėkė ant automobilio kuriame žaviavo dvi šeimos iš devynių asmenų, ir nunešęs visus automobilįje į gretimą upę nuo tilto nuvertė. Visi prigėrė.

Kitoj vietoj, prie Capac, Mich., kitas traukinis užlėkė ir užmušė 5 žmones.

KNYPKĖMIS UŽSIUTA MOTERIES KAKLAS

Louisville, Ky. — Šventoriuje atrasta nusilpus moteris, 33 metų amžiaus, kurios kaklas buvo perpjautas ir oda susiuta juodu siulu su knypkėmis iš abiejų žaidžos pusių. Ji sakė būk jau susiuvę jos draugai vyrai, teikdami pagalbą po automobilio susimušimo.

Policija jai netiki ir veda tyrinėjimus.

ANGLIJA PRIEŠINGA VOKIEČIŲ KOLONIJŲ GRAŽINIMUI

Londonas. — Vokietijos reikalavimai atgauti visas savo per karą prarastas kolonijas sutiks iš Anglijos pusės griežtą pasipriešinimą, sako Anglijos ministras pirmininkas Baldwin.

TARIAMAS POLICIJOS VIRŠININKAS

St. Paul, Minn. — Tardyme žmogvagių kurie buvo pagrobę vieną vietos turistų ir išgavę už jo sugrąžinimą gyvo \$100,000, paaiškėjo kad tame suokalbyje dalyvavo ir buvęs miesto policijos viršininkas, kuriam iš tos sumos buvo sumokėta \$25,000.

Visi Skaitosi Lietuvos Gynėjais

Kiekvienas Turės Dirkti Krašto Saugumo Darbą ir Skaitysis Kareivių iki 45 Metų Amžiaus

Kaunas. — Nesenai Lietuvoje buvo išleista naujas kareiviavimo įstatymas, kuris įpareigoja visus Lietuvos piliėčius dirbti krašto saugumo darbą. Šiame įstatyme yra įvesta gana daug naujūmų ir todėl su juo verta visiems gerai susipažinti.

Istatymo pradžioje sakoma kad Lietuvos nepriklausomybės ir žemių neliečiamybės gynimas yra visų Lietuvių ir Lietuvos piliėčių aukščiausias tikslas ir garbingiausia pareiga.

Visa tai Lietuvių tauta siekia visomis išgalėmis, su didžiausiu pasišventimu ir pasiaukojimu, nesigailint nei savo turto nei gyvybės. Šiam tikslui įgyvendinti kiekvienas Lietuvos piliētis-vyras privalo pats atlikti kareiviavimo prievolę. Ji atliekama tarnaujant kariūmenėje ir esant atsargoje bei apsaugoje. Svetimšaliai gavusieji Lietuvos pilietybę taip pat turi atlikti kareiviavimo prievolę. Karo metu Respublikos Prezidentas gali leisti tarnauti kariūmenėje ir ne Lietuvos piliėčiams. Taip pat karo metu, nerikuiotės pareigoms eiti, į kariūmenę gali būti imamos ir moterys-savanorės.

Pašauktieji į kariūmenę, o karo metu visi 18—45 metų amžiaus, vyrai iš Lietuvos pilietybės gali būti atleisti (visiškai išvažiuoti užsienin) tik krašto apsaugos ministeriui sutikus. To paties ministerio sutikimu, Lietuvos piliėčiai gali tarnauti ir kitų valstybių kariūmenėse, karo laivynuose ir karo ar kariškio pobūdžio organizacijose, tačiau jie nuo Lietuvos piliėčiams uždėtų kareiviavimo prievolių neatleidžiami.

Asmenys vengianti kareiviavimo prievolės ir už tai teismo nubausi, laikomi garbės netekusiais piliėčiais. Jie tada negali eiti valstybės, savivaldybės ir visuomenės tarnybos pareigų. Šias teises jiems gali grąžinti tik Respublikos Prezidentas malonės tvarka. Kareiviavimo prievolę kariūmenėje atliekančių vyrų beturtės ir pragyvenimui lėšų negalinčios užsidirbti šeimos, kurias jie prieš stodami į kariūmenę savo uždarbiu išlaikė, šelpiamos bendra socialinės globos tvarka.

Iš visų šio įstatymo naujūmų, tenka pažymėti vieną naują dalyką, butent karo mokesčius. Vyrai del kurių nors priežasčių nepaimti į tikrąją karo tarnybą arba iš jos pa-

leisti neistarnavus nustatyto laiko, privalo 15 metų mokėti karo mokesčius. Šie mokesčiai yra pagrindiniai ir papildomieji. Pagrindiniai mokesčiai yra visiems lygūs, o papildomieji bus imami nuo turimojo turto ar uždarbio. Asmenims kurie karo mokesčių nesumoka, ministerių kabineto nutarimu jų vietoje gali būti uždėta darbo prievolė valstybės reikams.

Kareiviavimo prievolė atlikti šaukiami vyrai 21 metų amžiaus, o karo metu gali būti šaukiami 18 metų amžiaus. Karinės prievolės atlikimo laikas baigiasi kai sueina 45 metai amžiaus. Taikos metu kareiviai tarnauja pusantrų metų, o karo metu — kol reikalauja valstybės saugumas. Tsb.

PASAMDĖ VYRO UŽMUŠĖJĄ

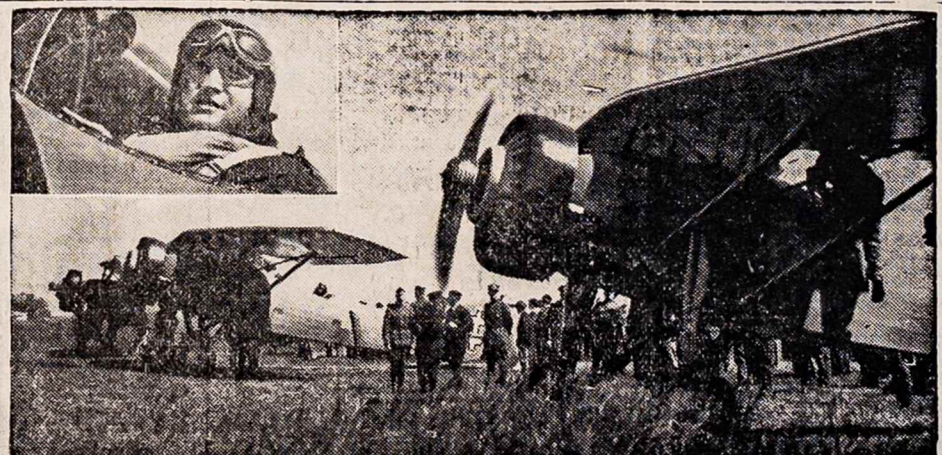
Semelikių valsčiaus, Ubiškių kaimo ukininkas Pranas Dunojus taikiai gyveno su savo žmona Rože Dunojienė-Budrikaitė, kurią vedė prieš keleris metus, kai ji grįžo iš Amerikos.

Pas Dunojus stoji bernauti Jonas Karašauskas, 20 m. amžiaus. Dunojus buvo gerokai vyresnis už savo žmoną. Dunojienė išmylejo jauną berną ir kalbino jį nužudyti Dunojų, o paskui ją vesti. Ilgai bernas nesutiko žudyti Dunojaus, bet nuolat prašomas apsiėmė tai padaryti.

Kai kartą Dunojus išvyko į Ziežmarių, Dunojienė bėrna stipriai pavaišino degtine, davė kirvį ir pasiuntė pagal mišką palaukti grįžtančio iš Ziežmarių vyro. Bernas puolė ir atliko baisų uždavinį. Kai sugrįžęs pranešė savo "darbdavėi" apie išpildytą pareigą, ji pasidžiaugė ir padarino: "Dabar gerai, niekas nematė ir tu neatsisakysi..."

Bet nenujautė kad netrukus teks abiem atsakyti. Valdžios organai išaiškino jų pikta samokslą, abudu žudikai suimti ir uždaryti kalėjime. Bernas pradžioje gynėse, bet matydamas kad nėra išeities, viską smulkiai išpasakojo.

Kauno apygardos teismas Dunojienę nubaudė 15 metų sunkių darbų kalėjimo, o Karašauską 12 metų. Kaip nepilnamečiui vienu trečdaliu bausmę sumažino. "L.A."

Garsieji Lietuvos "ANBO" lėktuvai. Vaizdelyje matome Lietuvos gamybos lėktuvus "Anbo IV". Jie statomi Lietuvos karo aviacijos dirbtuvėse. Neseniai suėjo 10 metų nuo pirmo Lietuviško gamybos lėktuvo pasirodymo. Kampelyje matoma "Anbo" konstruktorius Pulk. Gustaitis. (Tsb.)

Dariaus Dukrelei Pa- skirta Pensija

Kaunas. —Garsus mūsų tautos transatlantinis lakunas Kapitonas Steponas Darius paliko vieną dukrelę, Nijolę. Dabar ji yra 11 metų amžiaus ir moko Kauno mergaičių gimnazijoje. Nijolės motina yra pradžios mokytoja.

Birželio mėnesį Lietuvos Prezidentas mažajai Nijolei paskyrė pensiją kas mėnuo po 100 litų, kol mokysis mokykloje ir po 150 litų iki eis aukštuosius mokslus universitete. Pensija Nijolė gaus iki jai sueis 24 metai amžiaus. Tsb.

Dienos Klausimais

Redaktorius—K. S. KARPIUS—Editor

6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio

PRANCUZIJOS BEDOS

Prancuzijos socialistinė vyriausybė nieko negali padaryti šalies pagerinimui. Nors trumpu laiku sunku ko nors tikėti iš bent ko nors, tačiau Prancuzijoje niekas nieko iš nieko kito nesitiki, dirba sulyg savo geriausio supratimo kas sau.

Valdžia turi pati rupintis savo likimu.

Nors kaip socialistinė, naujoji Prancuzijos vyriausybė turėjo būti darbininkų ir jų reikalų užtarėja, darbininkai visiškai nelaukė ką valdžia gero jiems daryti. Jie sunkė didžiausius streikus, ir juos kelia po senovei. Komunistų sukurstomi darbininkai užgriebia dirbtuves, iškeldina virš jų raudonas vėliavas. Tuomi, žinoma, nepasigelbsti nei sau nei valdžiai nepadaidė tvarką palaikyti.

Valdžia tuo tarpu neturi per daug laiko rupintis tokiais mažais dalykais kaip visada darbininkų reikalai valdžioms išrodo. Valdžia užimta tarptautiniais rūpesčiais ir darbais: rupi vaidai su Vokietija, rupi Italijos tolimesni žygiai, rupi gelbėjimas Austrijos iš nazių nagų; rupi apsaugojimas franko nuo nusmuikimo; rupi ginklavimas ir apsigynimas.

Tuo tarpu kai nuo visų čia paminėtų ir daugelio kitų tarptautinės svarbos dalykų priklauso šalies ateitis ir tų pačių darbininkų gerovė ar skurdas, darbininkai prie to visai neprisideda.

Kiekviena vidaus klasė, partija ir luomai rupinasi tik savo siaurais reikalais, o keletui ministrų kabinetui narių palieka šalies gerovę pasirūpinti. Seimo atstovai posėdžiuose visu įtūžimu kovoja už tai ką isako jų partijos vadai.

Tokia tai yra demokratiškos šalies tvarka. Tokia tvarka butinai šaukia kolk nors pasisventęjį paimti visas tautos ir valstybės likimą ir savo rankas ir vesti reikalus viduriniu, visiems naudingų keliu.

Tėmytojai sako kad gali Prancuzijoje pakilti kitas Mussolini arba kitas Stalinas. Tada tai visi turi pildyti įsakymus ir dirbti gerovei visos šalies.

Rusija susitvarkė ir ne-reikėjo kas keli mėnesiai valdžioms mainytis, kuomet ten diktatorius užvaldė. Gaila tik kad Rusijos carukai, paėmę ir savo rankas valdžią, nesigriebė tuojau gerinti šalies padėtį, tikta svajojo apie užkariavimą pasaulio; nieko jie neužkariavo, tik del savo paiku raudonų idejų išžudė daug nekaltų žmonių.

Italija gavo Mussolinį iš kitos pusės. Tas tuojau sutvarkė savo šalį ir pastatė ant stiprių kojų, net nukariavo didelę imperiją. Jei Italija būtų patekus komunistams, kaip jau išrodė galės patekti, ji būtų skurdus ir būtų buvę išžudyta daug savų žmonių.

Vokietija prie vieno valdovo susitvarkė ir sustiprėjo. Ji net gali atsimti visas iš jos atplėstas kolonijas.

Lietuva gražiai užsirekomendavo: ją per 10 metų valdęs pasisventęs žmogus aukštai pakėlė ir pravedė pro katastrofas pačiais didžiausiais pasaulinės depresijos metais.

Nelinkėtina Prancuzijai raudonojo diktatoriaus, nes jis būtų pražutis ir pačiai tai garsiai respublikai ir Europos darbininkams.

Gaila kad Prancuzijos darbininkai neturi gana supratimo dirbti kartu ir savo šalies gerovei. Gal pakils koks supratėnis žmogus, kuris visus sutvarkys. Kaip dabar yra, visi luomai ir visos partijos veda tą šalį į panašią Ispanijai tragediją.

NETURINT KĄ SAKYTI

Mūsų katalikų laikraščiai primygtinai bando įrodinėti kad neseniai sušaudyti keturi Lietuvos ukininkų kurstytojai buvę "labai dori ir geri žmonės".

Taip, jie galėjo būti labai dori, ne girtuokliai, ne paleistuviai, galėjo eiti kas sekmadienį ir į bažnyčią, bet jei pasidavė svetimai valstybei už jos pasiulytus jodošiškus pinigus, jei pasidavė svertimams dirbti patikslu apversti, silpninti savo šalies naminę tvarką, privesti dalykus iki to kad šalis turėtų prarasti savo nepriklausomybę — tai jie, ir visi kiti tokie, yra išdavikai ir verti nubausti.

Visi gerai žinome kaip Vokiečiai dirbo norėdami pagrobti Klaipėdos kraštą. Ten nieko nepesė, radę progą iš kitos pusės Lietuvai kenkti, jie papirkinėjo ir davė literatūrą tokiems "geriems" vyrukams, kurie gavę sau į kišenių Vokiškų markių dirbo prieš savo valstybę.

Visokių atveju tas skaitosi šalies išdavyste, ir išdavikai visuomet baudžiami sulyg jų prasižengimo didumo.

ISVAŽIUOJA LIETUVON

Chicagietis Adv. J. Borden-Bagdžiūnas Liepos 23 d. laivu "Europa" išplaukė į Lietuvą. Ten mano prabuti porą mėnesių.

Važiudamas iš Chicago į New Yorką, p. Borden sustojęs keletui minučių Clevelando stotyje, telefonu paskambino "Dirvos" redakcijai atsisveikinti.

Gerb. Borden nebuvo Lietuvoje arti 30 metų. Jis yra vienas iš sumanytojų padovanoti Lietuvai nuo Amerikos Lietuvių "Laisvės Varpo", kuris nuo 1919 metų skambina Kaune Karo Muzejaus bokšte.

NAZIAMS NERAMU

Vokietijos naziai rodo turėtų jaustis ramūs, žinodami kad Vokiečiai yra arti 100% už Hitlerį. Betgi taip nėra. Nors iš viršaus išrodo niekas negrašo nazių diktaturai, tačiau jie geriau žino kaip ten yra, ir užtai nerimauja.

Štai dabar naziai pravedė naują kriminalinį įstatymą sulyg kurio gali bausti sunkiomis kalėjimo bausmėmis tuos kurie kritikuos nazių diktatorišką valdžią.

Jeigu viskas ten būtų gerai ir visi būtų už Hitlerį ir jo rudmarškinį tvarką, iš kur rastųsi tų kritikuojančių kuriuos reikėtų net didelėmis bausmėmis bandyti numalšinti?

VIS VERKIA....

Mūsų socialistai ir komunistai savo spaudoje vis neužmiršta praeito SLA. jubilėinio seimo, Clevelande, kuriame tikėjosi viską laimėti, o veik viską pralaimėjo, tautininkams nedėdant jokių pastangų prieš juos.

Kad jie tikėjo SLA. seime laimėti prieš tautininkus ir kad yra labai apsiuylę pralaimėjimu aišku iš jų pasigyrimų ir didžiavi-mosi savo bendru "kongresu". Į tą suvažiavimą atvilioję didelę palaidą gaują žmonių iš Chicago, kadangi tuo laiku buvo galima atvažiuoti papiginta gelžkelio bilietų kaina, jie gyvėsi su-traukimu arti 400 "delegatų".

Jiems išrodė kad ta didelė minia bus ir SLA. seimo delegatais. Bet kadangi papiginta kaina gelžkelio bilietai išsibaigė į 24 valandas, Chicagoiečių minia turėjo skubėti gryžti.

SLA. seimui liko tik keli

desėtkai. Toliau atvažiavo daugiau. Jų vadai tikėjo kad ir visi kiti "pagaus" jų sustiprinimą dvasios, paleistą "kongrese". Bet kas tau davė!

Tautininkai su sandariečiais, 60 galvų, atlaikę savo bendrą konferenciją, nieko apie SLA. seimo reikalus nei neužsiminę, bet gražiai vienas kitą supratę, visą raudonojo fronto per metus laiko rengtą "laimėjimą" puste nuputė.

Dabar raudonieji visai apimanuoja. Vienur Vitaičio laimėjimą 108-niais balsais sulygina su nieku ir kala buk 101 balsų pareikštų prieš jį yra svarbiau....

Kitur giriasi kad 93 balsai už rezoliuciją prieš Lietuvą yra svarbiau negu 90 prieš ir 16 susilaikiusių....

Kitur vėl baubia "trivoga" kad "fašistai" jau rengiasi užkariauti Susivienijimą, nukeldami seimą į rytus....

Jeigu jų sąžinė būtų rami, jeigu jiems nerupėtų užgrobimai kitų sudėtų organizacijos pinigų ir mūsų visuomenės išnaudojimas, po seimo jie dirbtų sau ramiai savo darbą ir gana.

Dabar gi, tiek dėję vilčių į savo "kongresą" ir laimėjimą seime, jaučiasi labai skaudžiai aplaužyti, ir bijo kad kitame seime nebūtų visai "išjodyti".

Suv. Valstijose yra apie 2,000 privatiškai turimų lėktuvų.

PAVASARIS

Alyvos jaunutės žaliuoti pradėjo. Ir puošti, dabintis baltučiais žiedais. Žiemuotė šaltoji senai jau praėjo. Su snaigiu žvaigždėtų burių.

Vos taip neseniai vien pusnys žvilgėjo. Dabar jau šypsos skaidrus žolynai. Kur vien tik šarmoti medžiai stovėjo. Ten džiugina ausį paukščių balsai.

Zavinga ir vasaros skaišti Pavasario rubus dėvi malonius. Ji snaigiu žvaigždėtą mantiją numetus, Laukuose pažėrė kvapius smaragdus.

Ant lankų žalių aksominų Spindi ametistais žiedai purienų. Ir gulbių baltųjų pulkai iš žydrinės Nusileido į bangas melsvų ežerų.

Ten saulėtą dieną, kai žydras dangus, Kai nejudą, nešlama vandens lelijos, Su gubėmis nardo saulė spindulius, Papuošdama bangas auksinėmis gijom's.

Kidronėlis.

GYVENIMAS SLENKA

Gyvenimas tyliai sau slenka išlėto,

Malonus, jausmingas, gražus,

O kartais išlėjęs jis blaško ir mēto

Nuskynges jaunystės žiedus.

Likimas audringas, jis švilpia kaip vėjas,

Ir meta į žmogų skausmus,

Ir našta sunkiųjų vargų jam uždėjęs

Nusėję erškėčiais takus.

Ir žmogus sulinkęs, vos žengia, vos eina,

Nes spaudžia pečius jam našta,

Ir mato kad priešais jo laimė ateina —

Senai išsvajota, laukta.

Jis tiesia jai ranką: "O, laimė lauktoji,

Kur, klaidžioji tu be manęs,

Matai kad vargelių naštužė sunkioji

"I kapą" be laiko nuves...."

Jam "laimė" atsako: "Aš beldžiaus išryto,

Bet bilesio tu negirdėjai,

Dabar tik šešėlis manasis nūkrito —

Ir tai jau tu jį pastebėjai...."

Jonas Morkunas.

LIETUVOS ATEIVIAI IŠ "AUKSO ORDOS"

ŠIS-TAS APIE LIETUVOS TOTORIUS

Graikų mitologijoje surado Rusai žodį tinkamą praminti atsibasčiusiai iš Azijos tautai, kuri be pasigailėjimo kardu ir ugnimi naikino jų sodybas. Tas žodis — "tartarai", Graikiškai pragaras — kas gi kitas jei ne pragaro sunys galėjo būti nešą siaubą kreivaakiai ir pikti žmonės?

Dalį šių "pragaro sunų", isikurusių vyriausią stovyklą Krymo pusiasalyje, likimas atbloškė Vytauto Didžiojo laikais ir į Lietuvą. Tie kuriuos atsivedė netekęs sosto Chanas Tochtamyšius, buvo apgyvendinti Lydos apskrityje, o kiti atėjusieji vėliau, gavo žemes apie Trakus, Alytų ir Gardiną.

Lietuvos kunigaikštystės aktuose randame žinių apie tų ateivių gyvenimą. Tas jų gyvenimas buvo privilegijuotas, turėjo jie visi bajorų titulus, taip kad labai tenka abejoti kai kurių istorikų versija kad jie galėjo būti kada nors paimti karo lauke belaisviais. Nors visur jie vadinami kunigaikščiais Totoriais, bet patys, matyti, nemėgo to vardo. "Aš ne Totoris, bet bajoras musulmonas", užakcentuodavo jų ne vienas, atsiduręs del kokio ginčo valdžios įstaigoje.

Užsilikusių testamentuose jie iškalbingi ir ištikimi savo tikybiniams papročiams. Aukštu stiliumi parašytas 1674 metis Jachijos Kaišedoravičiaus testamentas.... "Numatydamas žmogaus gyvenimo nepastovumą šiame pasaulyje", — rašo jis, — "ir žinodamas kad gyvenimo ir mirties valdovas nustatė dangiškoje Konsistorijoje tokią konstituciją kad gimę turi mirti, taip pat žinodamas kad Jis savo sprendimo nelinkęs keisti ir kiekvieną minutą gali pakviesti į požemius, aš, budamas sveiko proto, duodu savo žmonai Umsun parėdymą po mirties mane palaidoti basurmanišku papročiu prie mečetės...."

Toliau Kaišedoravičius išvardija turtą kurį jis užrašo žmonai ir dukteriai. Jis prašo testamente žentą ir dukterį atlikti prie jo kuno "umiremas" ir pagal išgalės suruošti paminėjimą. Jis neužmiršta nurodyti kiek giedorių turi būti jį laidojant kapinėse.

Savo kalbos jau matyt ir tada daugelis Totorių nemokėjo, nes testamentai parašyti Lenkiškai arba Rusiškai; tik mulos pasirašinėjo Arabiškai. Kaž koks Sulmanas Sulemanavičius mokytumu pralėkęs ir mulas. Jis testamentą pasirašęs Hebraiškai.

Nelabai klusnūs buvo paskutiniai valiai apeiti palikimais giminės. Jie kai kada testamentus užginčydavo, ir tada teismas turėdavo spresti kam turi atitekti turtas. Taip 1677 metais giminės apskundė Trakų miesto teismui Alejaus Kalinos testamentą esant padirbtą ir tik po atliktos mirusiojo rašto ekspertizos teismas skundą atmetė ir pavedė turtą valdyti kaip nurodyta testamente, Kalinos žmonai Chadei.

Turtų užvaldymu domėjosi ne vien giminės, tais potraukiais persiimdavo net ištisos bendruomenės. Klatingą suokalbį suruošė prieš savo tautietį 1683 metais Trakų apskrityje "Keturiuos dešimtys Totorių" kaimo gyventojai. Jie suiegoje padarė nutarimą ir surašė jį Trakų miesto knygoje kad paminėtam to paties kaimo gyventojui Rudzinskui niekas neturi teisės teikti jokios pagalbos, kalbėtis ir sveikintis su juo ir nelankyti net ligos ištikto. Gal būtų gyvenęs be pašalinės pagalbos ir vienas Rudzinskas, jei ne nuolatiniai pašėlių sunaikinimai ir gyvulių išžudymai. Apskundė jis tą boikotą, turintį galutinį tikslą išgyvendinti jį iš pasaulio ir užvaldyti jo turtą, Trakų miesto teismui. Visas kaimas už tai nubausta.

Daugelis Totorių skundžiasi karo su Maskva metu kad karas jiems nuostolingas ir jie tik įkrito į skolas. Kad užkimi savo medegiškas spragas, jie kiek galėdami daugiau plėšė grobio ir gabenosi į namus belaisvių, kuriuos paversdavo ver-

gais. Totorė Fatima Mucharemienė praneša kad jos vyras, Mucharemas, bėkriaudamas po Smolensku gavo daug belaisvių. Parsivežtų tarpe buvus Maskvietė mergina vardu Agafja, ji ištėkėjus už jo baudžiauninko. Kad buvo grobiamos tada iš abiejų pusių moterys, rodo Rainos Huseinienės Aziulevičienės pranešimas: "... aš buvau ištėkėjus už Huseino Aziulevičiaus, kai mane paėmė į nelaisvę Maskva ir nusivežė į Maskvos žemę, kur ištėkėjau už Ruso Ivano ir susilaukiau dukters Fatimos. Po Ivano mirties sugrįžau ir parsivežiau dukterį. Vyras ją priėmė ir ištėkant davė pasogą."

Be eilinių Totorių Lietuvos kunigaikštystėje yra gyvenusios šios stambios figūros: Perekopo valdovai Machmet Girėjus ir Aslam Girėjus, užvolgio valdovas Sach Achmetas, Punsko valdovo sunas Islam Soltanas, Ostrino valdovo sunas Azubek Soltanas, murza Huseinas Alejavičius, kunigaikštis Aisa Murzičius, teisėjas "Kadi" ir visų Totorių dervišas Čeliberas Murzičius.

Be to, septyniolikto šimtmečio kunigaikštystės dokumentuose užtikinama paties Tamerlano iš moteriškosios linijos ainiš — Tamerlanas Paalksnis Mongirdavičius. Šių trijų pavardžių bajoras sakosi esąs pagrobto mušyje prie Vorkslės metu Tamerlano dukters ir Lietuvos karvedžio atžala.

Užsilikę iki šių dienų mūsų krašte Totoriai tėra paprasti ukininkai. Kur dingę jų turtinga ir tituluota diduomenė, ar ištautėjo ar gryžo į savo tėvynę žinių nėra. "L.A."

P. Tučas.

BITĖS IR ŠIRŠINAI

Išlėkus iš savo avilio bitė niekačios nepuola širšinių pirmoji, o širšiniai visada stengiasi užpulti bitę ir atimti iš jos medų. Dažnai ją ir užmuša. Ir bemaž visada kovoje nugalai širšinas bitę, nes jis daug stipresnis.

Širšinas kartais stengiasi įlysti ir į bičių avilį. Kartais jam tai nusiseka, bet tuomet bitės, stovinčios sargyboje, puola neprašytą svetį ir priverčia jį bėgti. Bendrai imant, bitės labai taikios: jos nepuola pirmosios. Jos stengiasi tik tuos pavaryti nuo savo avilio kas sukasi apie jį ir nori pasinaudoti jų darbo vaisiais, butent, medumi.

ŽMONIJOS ISTORIJA

ŽMONIJOS ISTORIJA — labai reikalinga kiekvienam darbo žmogui knyga, kurioje lengvai ir idomiai aprašoma žmogaus gyvenimas ant žemės nuo pat priešistorinių laikų iki dabar. Knyga didelė, 610 pusl., su daugeliu iliustracijų. Vertė Karolis Vairas (Parašė Van Loon). Tvirtas viršelias \$2.50

SAPNININKAS

Didelis, gausiai paveiksluotas Sapnininkas, gražiai sutvarkytas, išaiškinantis kiekvieną sapną. Kiekvienas privalo jį turėti savo namuose.

Kaina su prisintimu \$1.00.

Reikalaukit "Dirvoje"

Karalienės Sabbos

MIKALDOS

PRANAŠYSTES

Idomos pranašystės senovės laikų Sabbos valstybės karalienės Mikaldos. Tų knygečių jau vėl galima gauti, ir visai pigiai. Su prisintimu tik 30c. Galit prisijusti pašto ženkleliais. (Vietiniams po 25c.)

Reikalaukit "Dirvoje"

6820 Superior Ave.

Cleveland, O.

